

FRANÇOIS
Villon
BÁSNĚ

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Cover © Daniel Pocar, 2025

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5614-8 (pdf)

FRANÇOIS
Villon
BÁSNĚ

přeložil
Otokar Fischer

$\frac{1}{4}$
00

OBSAH

Balada ze soutěže v Blois	5
Balada Fortunina	9
Balada-epištolá	13
Závěť	
Závěť	19
Balada o dámách někdejší doby	59
Nárek někdejší sličné zbrojmistrové	67
Balada sličné zbrojmistrové nevěstkám	77
Dvojbalada o bláznovství v lásce	89
Modlitba k Panně Marii	113
1. Rondeau	119
Balada a modlitba	121
Balada o jazycích klevetníků	127
Balada-protest	133
Balada o zobáčku Pařížanek	139
Balada o tlusté Margot	145
Balada mravoučná	149

2. Rondeau	159
3. Rondeau	163
Balada kající	167
Balada závěrečná	171
Poslední básně	
Čtyřverší	177
Balada-epitaf	179
Balada o odvolání	183
Balada-petice	187
Z doslovu překladatele	191

BALADA

kterou Villon napsal léta Páně 1458 na námět,
jež u svého dvora v Blois určil vévoda orleánský

Já u pramene jsem a žízní hynu;
horký jak oheň, zuby drkotám;
dlím v cizotě, kde mám svou domovinu;
ač blízko krbu, zimnici přec mám;
nahý jak červ, oděn jak prelát sám,
směji se v pláči, doufám v zoufání;
mně lékem je, co jiné poraní;
mně při zábavě oddech není přán;
já sílu mám a žádný prospěch z ní,
srdečně přijat, každým odmítán.

Jen to mi nesporné, co plno stínů;
kde světlý den, tam cestu sotva znám;
kde průzračnost, tam výkladem sic minu;
svou znalost vděčím náhlým náhodám;
vše vyhrávaje, čím dál smolněji hrám;
dím „dobrý večer“, jitro-li se skví;
když ležím naznak, strach mám z padání,
bohatství čekám, ničí nejsem pán;
mám vše, co chci – nic, na čem srdce lpí –,
srdečně přijat, každým odmítán.

K věcem, jichž neznám, horoucně se vinu,
ženu se k cíli, jehož nežádám;
kdo ke mně vlídný, tomu dávám vinu;
kdo mluví pravdu, tomu lhářů lám;
můj druh je ten, kdo vemluví mně klam
a „labuť černá je jak havran“ dí;
v tom spojence zřím, kdo mi ublíží;
mně jedno, jsem-li šalbě ve psí dán;
mám v mysli vše, jen ne to nejbližší,
srdečně přijat, každým odmítán.

Ó kníže, každý, kdo to čte, nechť ví:
nic neznám, ač mám o všem vědomí.
Jsem stranický, jsem zastánce všech stran.
Co chci? Být z těch zas, plat kdo bráti smí,
srdečně přijat, každým odmítán.

BALADA FORTUNINA

kterou Villon složil v létě 1461,
jsa vězněn v Meungu nad Loirou

„Fortunou mne už nazývali staří,
a ty mi laješ, že jsem vražednice,
ty, jehož světýlko tak kalně září?
Jsou zdatnější než ty a musí dřít se,
když do lomů je štvu a do mlýnice;
ty, v hanbě živ, si budeš stěžovati?
Vždyť nejsi sám, nač tedy bédovati?
Jen hleď, jak s velkými já nakládám;
co hrdinů už na svědomí mám!
A co jsi proti nim, ty kuchtíčku?
Tak se jen utiš, já ti povídám,
buď ještě rád a nehuč, Františku!

Já věru před králi a před císaři
si nikdá nevedla jak slitovnice.
Priam byl zabit před své choti tváří,
též jeho věrní padli bojujíce,
valem a hradbou nechráněni více.
Kles Hannibal – a doved bojovati!
Mrtev je Scipio – a znal se rváti!
Pompeia zničil promyšlený klam,
Caesara vydala jsem nástrahám,
zle pykal Jason za svou vyjížděku;
ba jednou Řím jsem zapálila sám.
Buď ještě rád a nehuč, Františku!

Král Alexandr, jež boj slávou daří,
až k samým hvězdám toužil vyvýšit se:
já kývnu jen – a všechno se mu zmaří.
A stejně tyran Médů. Nechci přít se,
já zkrátka jsem už jednou ukrutnice...
Těž Holoferna jmenovat ti znám,
jež Judith zabila. Tak všecky sklám,
zrovna jak šplhají se na výšku.
Těž Absolon, ten pyšný, je ten tam!
Buď ještě rád a nehuč, Františku!

Já, lidé, místo Boha vládnout vám,
na těle hadříčku vám nenechám;
tak nepřej si mít se mnou rozmíšku,
sic za jeden ti deset štulců dám;
buď ještě rád a nehuč, Františku!“

BALADA-EPIŠTOLA

poslaná Villonem z téhož vězení,
ve kterém ho držel biskup Thibaut d'Auxigny

Ach, smilujte se, smilujte se přec,
vy aspoň, přátelé, jimž byl jsem druh!
Zde v díře ležím, bídny zajatec,
sem vržen Fortunou – tak velel Bůh –,
kde hloh ni palma nekvete, jen puch.
Galáni, holky – růže na líci –,
kejklíři po provaze křepčící,
běžci, že sotva šíp vás překoná,
píjáci chrabří, sudy dunící,
chudáka necháte tu Villona?

Vy šašci, z nichž je každý umělec
a rozradostní lidem zrak i sluch!
Však jeho posadili ve ztuchlou klec,
kam nezaproudí světlo ani vzduch.
Ty hráči tam – ty šejdíři –, jsi hluch?
Vy písničkáři, rondeau pějíci,
kujóni, pořád něco kující,
chcete mu šodó dát, až dokoná?
Jde to s ním z kopce a vy, hýřící,
chudáka necháte tu Villona?

Přijďte si lehnout na ten kavalec,
vy kavalíři, jejichž smělý duch
ni krále nedbá – leda nakonec
že Bohu splatí desátek a dluh.
Zde úpí v brlohu, jenž plísní ztuch,
on, jemuž vzali stůl i židlici,
on, dnem i nocí hubu sušící;
katarem střev se na smrt rozstoná –
to z kůrek, ne snad samou ústřicí;
chudáka necháte tu Villona?

Vy, které volám, starci, mladíci,
na pana krále jděte s peticí
a vylovte mě jménem zákona!
Tak pojdte, honem, bando kvičící!
Jak jeden pískne, běží, vepřící.
Chudáka necháte tu Villona?

ZÁVĚŤ